

บทที่ 5

สรุป อภิปราย และข้อเสนอแนะ

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานวิชาการในสถานศึกษา
ขั้นพื้นฐาน ช่วงชั้นที่ 1 – 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 ครั้งนี้
สรุปผลการศึกษาได้ดังนี้

1. วัตถุประสงค์ของการวิจัย
2. สมมติฐานของการวิจัย
3. ขอบเขตการวิจัย
4. การวิเคราะห์ข้อมูล
5. สรุปผลการวิจัย
6. อภิปรายผล
7. ข้อเสนอแนะ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินงานวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ช่วงชั้นที่ 1 – 3
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1
2. เพื่อเปรียบเทียบระดับการดำเนินงานวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ช่วงชั้นที่
1 – 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร
สถานศึกษาที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาที่มีขนาดต่างกัน

สมมติฐานของการวิจัย

ผู้บริหารสถานศึกษา และครูวิชาการสถานศึกษาที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาที่มีขนาด
ต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ช่วงชั้นที่ 1 – 3
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 เป็นรายด้าน และรวมทุกด้านแตกต่างกัน

ขอบเขตการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาสภาพการดำเนินงานวิชาการ ในสถานศึกษา
ขั้นพื้นฐาน ช่วงชั้นที่ 1 – 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 ปีการศึกษา
2548 ซึ่งมี ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

1. ประชากร ที่ใช้ในการศึกษาวิจัย ครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครู
วิชาการสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 ปีการศึกษา 2548
จำนวน 652 คน จำแนกเป็นสถานศึกษาขนาดเล็ก จำนวน 260 คน สถานศึกษาขนาดกลาง
จำนวน 264 คน และ สถานศึกษาขนาดใหญ่ จำนวน 128 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการศึกษาวิจัย ครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และ
ครูวิชาการสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 ปีการศึกษา 2548
จำนวน 242 คน จำแนกเป็นสถานศึกษาขนาดเล็ก จำนวน 96 คน สถานศึกษาขนาดกลาง
จำนวน 98 คน และสถานศึกษาขนาดใหญ่ จำนวน 48 คน โดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น ตามขนาด
ของสถานศึกษา และเทียบจำนวนประชากรกับตารางเครจซี่ และมอร์แกน (บุญชม ศรีสะอาด.
2535 : 40)

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามสภาพการดำเนินงาน
วิชาการ ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ช่วงชั้นที่ 1 – 3 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีลักษณะเป็นแบบ
มาตราส่วนประมาณค่า จำนวน 60 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ 0.98

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามไปทั้งหมด 242 ฉบับ ได้รับกลับคืน และมีความสมบูรณ์
จำนวน 242 ฉบับ จากนั้นดำเนินการตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ให้คะแนน แล้วนำไปวิเคราะห์
ระดับการดำเนินงานวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ช่วงชั้นที่ 1 – 3 สังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 ด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ดังนี้

1. วิเคราะห์ระดับการดำเนินงานวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ช่วงชั้นที่
1 – 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 จำแนกเป็นรายด้าน และรวมทุกด้าน
โดยใช้ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
2. วิเคราะห์เปรียบเทียบระดับการดำเนินงานวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
ช่วงชั้นที่ 1 – 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 ที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษา
ที่มีขนาดต่างกัน เป็นรายด้าน และรวมทุกด้าน โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว

สรุปผลการวิจัย

1. สภาพการดำเนินงานวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ช่วงชั้นที่ 1 – 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 รวมทุกด้านอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.07$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านก็อยู่ในระดับมาก เช่นกัน โดยเรียงลำดับระดับการดำเนินงานจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ($\bar{X}=4.23$) ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ($\bar{X}=4.14$) ด้านการแนะแนวการศึกษา ($\bar{X}=4.14$) ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายใน สถานศึกษา ($\bar{X}=4.12$) ด้านการวัดผล ประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน ($\bar{X}=4.10$) ด้าน การนิเทศการศึกษา ($\bar{X}=4.10$) ด้านการส่งเสริมความรู้ทางวิชาการแก่ชุมชน ($\bar{X}=4.05$) ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ($\bar{X}=4.04$) ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ($\bar{X}=4.03$) ด้านการส่งเสริมสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครั ว องค์กร หน่วยงานและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา ($\bar{X}=4.01$) ด้านการพัฒนาแหล่ง การเรียนรู้ ($\bar{X}=3.91$) และด้านการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการสถานศึกษาและ องค์กรอื่น ($\bar{X}=3.90$)

2. สภาพการดำเนินงานวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ช่วงชั้นที่ 1 – 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 สถานศึกษาขนาดเล็ก รวมทุกด้านอยู่ในระดับ มาก ($\bar{X}=4.29$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับการดำเนินงานจากค่าเฉลี่ยมากไปหา น้อย ดังนี้ ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ($\bar{X}=4.59$) และด้าน การนิเทศการศึกษา ($\bar{X}=4.52$) มีการดำเนินงานอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนด้านการแนะแนวการศึกษา ($\bar{X}=4.50$) ด้านการ พัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ($\bar{X}=4.47$) ด้านการวัดผล ประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน ($\bar{X}=4.39$) ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ($\bar{X}=4.35$) ด้านการวิจัย เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ($\bar{X}=4.25$) ด้านการส่งเสริมความรู้ทางวิชาการแก่ชุมชน ($\bar{X}=4.23$) ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ($\bar{X}=4.20$) ด้านการส่งเสริมและ สนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครั ว องค์กร หน่วยงานและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา ($\bar{X}=4.01$) ด้านการพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ ($\bar{X}=3.98$) และด้านการประสานความร่วมมือในการ พัฒนาวิชาการสถานศึกษาและองค์กรอื่น ($\bar{X}=4.96$) มีการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก

3. สภาพการดำเนินงานวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ช่วงชั้นที่ 1 – 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 สถานศึกษาขนาดกลาง รวมทุกด้าน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.91$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านก็อยู่ในระดับมาก เช่นกัน โดยเรียงลำดับ ระดับการดำเนินงานจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการส่งเสริมและสนับสนุนวิชาการ

แก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงานและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา ($\bar{X}=4.07$) ด้านการพัฒนา ระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ($\bar{X}=4.00$) ด้านการแนะแนวการศึกษา ($\bar{X}=3.95$) ด้านการส่งเสริมความรู้ทางวิชาการแก่ชุมชน ($\bar{X}=3.95$) ด้านการพัฒนาระบบการเรียนรู้ ($\bar{X}=3.94$) ด้านการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการสถานศึกษาและองค์กรอื่น ($\bar{X}=3.89$) ด้านการนิเทศการศึกษา ($\bar{X}=3.88$) ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ($\bar{X}=3.87$) ด้านการวัดผล ประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน ($\bar{X}=3.86$) ด้านการพัฒนา แหล่งการเรียนรู้ ($\bar{X}=3.86$) ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ($\bar{X}=3.85$) และด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ($\bar{X}=3.80$)

4. สภาพการดำเนินงานวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ช่วงชั้นที่ 1 – 3 สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 สถานศึกษาขนาดใหญ่ รวมทุกด้านอยู่ใน ระดับมาก ($\bar{X}=3.92$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านก็อยู่ในระดับมาก เช่นกัน โดยเรียงลำดับระดับ การดำเนินงานจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ($\bar{X}=4.16$) ด้านการพัฒนาระบบการเรียนรู้ ($\bar{X}=4.16$) ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อ การศึกษา ($\bar{X}=4.06$) ด้านการวัดผล ประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน ($\bar{X}=3.95$) ด้านการ พัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ($\bar{X}=3.92$) ด้านการส่งเสริมความรู้วิชาการแก่ ชุมชน ($\bar{X}=3.90$) ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ($\bar{X}=3.88$) ด้านการพัฒนาแหล่งการ เรียนรู้ ($\bar{X}=3.87$) ด้านการแนะแนวการศึกษา ($\bar{X}=3.83$) ด้านการส่งเสริมและสนับสนุนงาน วิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงานและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา ($\bar{X}=3.81$) ด้าน การประสานความร่วมมือในการพัฒนางานวิชาการสถานศึกษาและองค์กรอื่น ($\bar{X}=3.79$) และ ด้านการนิเทศการศึกษา ($\bar{X}=3.73$)

5. สภาพการดำเนินงานวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ช่วงชั้นที่ 1 – 3 สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 ที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาที่มีขนาดต่างกัน รวมทุกด้าน ไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าแต่ละด้านมีการดำเนินงาน ในสถานศึกษา ไม่แตกต่างกัน เช่นเดียวกัน ยกเว้น ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา มีการดำเนินงานในสถานศึกษาขนาดเล็กมากกว่าสถานศึกษาขนาดกลาง ด้านการพัฒนา กระบวนการเรียนรู้ มีการดำเนินงานในสถานศึกษาขนาดเล็กมากกว่าสถานศึกษาขนาดกลาง เช่นกัน ด้านการนิเทศการศึกษา มีการดำเนินงานในสถานศึกษาขนาดเล็กมากกว่า สถานศึกษา ขนาดใหญ่ และด้านการแนะแนวการศึกษา มีการดำเนินงานในสถานศึกษาขนาดเล็กมากกว่า สถานศึกษาขนาดใหญ่ เช่นกัน ส่วนการดำเนินงานในสถานศึกษาขนาดกลาง และสถานศึกษา ขนาดใหญ่ มีการดำเนินงาน ไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผล

จากผลการสรุปผลการวิจัยเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานวิชาการในสถานศึกษา
ขั้นพื้นฐาน ช่วงชั้นที่ 1 – 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 ครั้งนี้
อภิปรายได้ ดังต่อไปนี้

1. สภาพการดำเนินงานวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ช่วงชั้นที่ 1 – 3
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 รวมทุกด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อ
พิจารณาเป็นรายด้านก็อยู่ในระดับมาก เช่นเดียวกัน เมื่อพิจารณาตามขนาดของสถานศึกษา
ได้แก่ สถานศึกษาขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ ต่างก็มีการดำเนินงานวิชาการในสถานศึกษา
รวมทุกด้านอยู่ในระดับมาก และในแต่ละด้านก็มีการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก เช่นเดียวกัน
ยกเว้น สถานศึกษาขนาดเล็ก มีการดำเนินงานวิชาการในสถานศึกษาด้านการพัฒนา
กระบวนการเรียนรู้ และด้านการนิเทศการศึกษา มีการดำเนินงานอยู่ในระดับมากที่สุด

จากผลการศึกษาวิจัยข้างต้นอธิบายได้ว่า การที่สภาพการดำเนินงาน
วิชาการ ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ช่วงชั้นที่ 1 – 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มหาสารคาม เขต 1 รวมทุกด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านก็อยู่ในระดับมาก
เช่นเดียวกันนั้น แสดงว่า การดำเนินงานวิชาการในสถานศึกษาบรรลุวัตถุประสงค์ และ
เป้าหมายที่กำหนดไว้ในระดับที่น่าพอใจ ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะว่า การดำเนินงานวิชาการใน
สถานศึกษาขั้นพื้นฐานอยู่ภายใต้กรอบโครงสร้าง และอำนาจหน้าที่การบริหารจัดการศึกษา
ของกระทรวงศึกษาธิการเดียวกัน กล่าวคือ กระทรวงศึกษาธิการ (2546 : 33) ได้แบ่งงาน
ตามขอบข่าย และภารกิจการบริหารและ จัดการศึกษาของสถานศึกษาที่ชัดเจน โดยมี
วัตถุประสงค์สำคัญ ประการแรก คือเพื่อให้สถานศึกษาบริหารงานด้านวิชาการ ได้โดยอิสระ
คล่องตัว รวดเร็วและสอดคล้องกับความต้องการของนักเรียน สถานศึกษา ชุมชนและท้องถิ่น
ประการที่สอง เพื่อให้การบริหารและการจัดการศึกษาของสถานศึกษาได้มาตรฐานและ
มีคุณภาพสอดคล้องกับระบบประกันคุณภาพการศึกษา และการประเมินคุณภาพภายใน
เพื่อพัฒนาตนเอง และการประเมินจากหน่วยงานภายนอก ประการที่สาม เพื่อให้สถานศึกษา
พัฒนาหลักสูตร และกระบวนการเรียนรู้ ผลิตจนบึงจัญเกือบหนุ การพัฒนาการเรียนรู้
ที่สนองตามความต้องการของผู้เรียน ชุมชนและท้องถิ่น โดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญได้อย่างมี
คุณภาพและประสิทธิภาพ ประการสุดท้าย เพื่อให้สถานศึกษาได้ประสานความร่วมมือในการ
พัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาและของบุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงานและ

สถานศึกษาอื่นๆ อย่างกว้างขวาง นอกจากนั้นอาจจะเป็นเพราะว่า ปัจจุบันการดำเนินงานด้านการเบิกจ่ายงบประมาณมีความรวดเร็ว ดังที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 (2548 : ม.ป.ป.) ได้แจ้งรายละเอียดโดยที่ได้กำหนดหลักเกณฑ์ และแนวปฏิบัติในการจ่ายงบประมาณ งบประมาณอุดหนุน ให้มีความคล่องตัวเกิดประสิทธิภาพสูงสุด สอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาลที่กำหนดให้ส่วนราชการกำหนดระเบียบภายในควบคุมการใช้จ่ายเงิน เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ขอตั้งงบประมาณเพื่อให้เกิดความชัดเจนในการบริหารจัดการ ทั้งนี้ได้กำหนดแนวทางการใช้งบประมาณเพื่อให้เกิดการใช้จ่ายงบประมาณ งบเงินอุดหนุน ประเภทเงินอุดหนุนทั่วไป รายการเงินอุดหนุนค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน (ค่าใช้จ่ายรายหัว) เกิดประโยชน์ต่อการเรียนการสอน ได้มากที่สุดจึงกำหนดแนวปฏิบัติประการแรก ให้สถานศึกษาจัดทำแผนการปฏิบัติงานประจำปีของสถานศึกษาที่สอดคล้องกับนโยบายและจุดเน้นของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประการที่สอง เสนอแผนการปฏิบัติงานประจำปีของสถานศึกษาผ่านความเห็นชอบต่อคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ประการที่สาม รายงานผลการดำเนินงานของสถานศึกษาให้สาธารณชนได้รับทราบ และประการสุดท้าย การใช้จ่ายงบประมาณต้องสอดคล้องกับแผนการปฏิบัติงานประจำปีของสถานศึกษา อีกสาเหตุหนึ่งอาจจะเป็นเพราะว่า พระราชบัญญัติ ว่าด้วยหลักเกณฑ์ และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 ได้กำหนดหลักเกณฑ์ และวิธีการบริหารราชการ เพื่อให้เกิดการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีเกิดประโยชน์สุขของประชาชน และเกิดผลสัมฤทธิ์ต่อภารกิจของรัฐ โดยกำหนดให้ส่วนราชการจัดให้มีการประเมินผลการปฏิบัติราชการของส่วนราชการเกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ของภารกิจ คุณภาพการให้บริการ ความพึงพอใจของประชาชนผู้รับบริการ ความคุ้มค่าในเชิงภารกิจ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการและระยะเวลาที่สำนักงาน ก.พ.ร. กำหนดดังนั้น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 ได้พิจารณาจัดทำกรอบหลักเกณฑ์แนวทางการปฏิบัติราชการตามคำรับรองการปฏิบัติราชการ ซึ่งเชื่อมโยงกับการสร้างแรงจูงใจเพื่อเสริมสร้างการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีอย่างเป็นระบบ โดยได้ดำเนินการตามหลักเกณฑ์ และแนวทางการประเมินผลดังกล่าว เพื่อใช้เป็นแนวทางการปฏิบัติ และการจัดทำรายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษา และใช้ประกอบการประเมินผลการปฏิบัติราชการของสถานศึกษา (สถานศึกษาโรงเรียนบ้าน โคกก้อ. 2548 : คำนำ) จากเหตุผลการดำเนินงานดังกล่าว จึงเป็นเหตุผลที่ทำให้การดำเนินงานวิชาการในสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน ช่วงชั้นที่ 1 – 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 รวมทุกด้าน และเป็นรายด้านอยู่ในระดับมาก เช่นเดียวกัน ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาวิจัยของ ชานนท์ ดันยอด (2542 : บทคัดย่อ)

โดยได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาการปฏิบัติงานวิชาการ โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอุดรธานี พบว่า ผู้บริหารโรงเรียน และหัวหน้ากลุ่มประสบการณ์ โดยส่วนรวม และโรงเรียนขนาดใหญ่ มีการปฏิบัติงานวิชาการ โรงเรียนประถมศึกษา โดยภาพรวมและเป็นรายด้านอยู่ในระดับมาก แต่ในด้านวัดผลประเมินผล ผู้บริหารโรงเรียน และหัวหน้ากลุ่มประสบการณ์ โดยภาพรวมปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง แต่ผู้บริหารและหัวหน้ากลุ่มประสบการณ์ในโรงเรียนขนาดกลางและขนาดเล็กมีการปฏิบัติงานวิชาการ โดยรวมอยู่ในระดับมาก นอกจากนั้นยังสอดคล้องกับผลการศึกษาวิจัยของ นีรัตน์ ทะมีพันธ์ (2542 : บทคัดย่อ) ซึ่งได้ศึกษาการปฏิบัติงานวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษา ตามความคิดเห็นของข้าราชการ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอบึงกาฬ จังหวัดหนองคาย พบว่า ข้าราชการครู โดยส่วนรวมข้าราชการครูในกลุ่มบึงกาฬ และกลุ่มโรงเรียนโคกก่อง - ชัยพร มีการปฏิบัติงานวิชาการ โดยรวม และเป็นรายชื่ออยู่ในระดับมาก ครูกลุ่มโรงเรียน โนนสมบูรณ์ - นาสวรรค์ มีการปฏิบัติงานโดยภาพรวม และเป็นรายด้านทุกด้าน อยู่ในระดับมาก

เมื่อพิจารณาตามขนาดของสถานศึกษา ซึ่งได้แก่สถานศึกษาขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ ต่างก็มีการดำเนินงานวิชาการในสถานศึกษารวมทุกด้าน อยู่ในระดับมาก และในแต่ละด้านก็มีการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก เช่นเดียวกัน แสดงว่า การดำเนินงานวิชาการในสถานศึกษาแต่ละสถานศึกษาบรรลุวัตถุประสงค์ และเป้าหมายในระดับที่น่าพอใจ เช่นเดียวกัน ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะว่า สถานศึกษามีการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติมีผลที่ชัดเจนเป็นรูปธรรมมากขึ้น ดังที่ กระทรวงศึกษาธิการ (2547 : เกริ่นนำ) ได้ประกาศยุทธศาสตร์สู่การปฏิบัติที่มุ่งมั่นจะผลักดันการปฏิรูปการศึกษาให้เป็นระบบสร้างความเชื่อมโยงซึ่งกันและกัน และนำไปสู่การปฏิบัติให้ได้ผลโดยอาศัยการรวมพลังกันทำงานอย่างจริงจัง ในระหว่างองค์กรหลักของกระทรวงศึกษาธิการ ดังนั้น กระทรวงศึกษาธิการจึงได้ให้มีการประกาศยุทธศาสตร์สู่การปฏิบัติ เพื่อให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องได้เข้าใจมีความชัดเจนในทิศทางการดำเนินงานของกระทรวงศึกษาธิการ เพื่อนำไปสู่เป้าหมายของยุทธศาสตร์อย่างมีเอกภาพและประสิทธิภาพ อีกประการหนึ่งอาจจะเป็นเพราะว่า สถานศึกษาต่างๆ มีการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาอย่างต่อเนื่องทุกปี โดยอาศัยการประเมินผลภายในเพื่อให้สถานศึกษาประเมินตนเองอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ได้ข้อมูลที่น่า ไปสู่การพัฒนาปรับปรุงตนเอง และพร้อมที่จะได้รับการตรวจสอบจากการประเมินภายนอกต่อไป (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2545 : 10) อีกสาเหตุหนึ่ง อาจจะเป็นเพราะว่า ครูในแต่ละสถานศึกษามีขีดความรู้ความสามารถ และประสบการณ์ใกล้เคียงกัน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากครู

ได้มีการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง เป็นต้นว่า ศึกษาต่อ ฝึกอบรมและสัมมนา และที่สำคัญครูมีการขอปรับปรุงการกำหนดตำแหน่งให้สูงขึ้นเป็นจำนวนมาก ทั้งครูผู้สอน และผู้บริหารสถานศึกษา จึงเป็นเหตุผลสำคัญทำให้นักลากรทุกระดับมีการพัฒนาตนเองเป็น จำนวนมาก อีกทั้งปัจจุบันสถานศึกษาทุกแห่งมีสื่อ เทคโนโลยีที่ทันสมัย และมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เป็นต้นว่าคอมพิวเตอร์ อินเทอร์เน็ต และอีกประการหนึ่งพบว่า สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 มีแผนการนิเทศ ติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงานของสถานศึกษาในสังกัดอย่างต่อเนื่อง จากเหตุการณ์ดำเนินงานดังกล่าวจึงเป็นเหตุผลที่ทำให้การดำเนินงานวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 โดยพิจารณาตามขนาดของสถานศึกษาซึ่งได้แก่สถานศึกษาขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ ต่างก็มีการดำเนินงานวิชาการในสถานศึกษา รวมทุกด้านอยู่ในระดับมาก และในแต่ละด้านก็มีการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก เช่นเดียวกัน ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาวิจัยของ ประสิทธิ์ จิตวัฒนกุล (2544 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง การปฏิบัติงานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเมือง จังหวัดนครพนม พบว่า ข้าราชการครูโดยรวม ข้าราชการครูในโรงเรียนขนาดใหญ่และข้าราชการครูในโรงเรียนขนาดเล็ก เห็นว่าโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเมือง จังหวัดนครพนมมีการปฏิบัติงานวิชาการ โดยรวม และเป็นรายด้าน 6 ด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงตามอันดับค่าเฉลี่ย ดังนี้ด้านหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ ด้านการเรียนการสอน ด้านห้องสมุด ด้านวัดผลประเมินผล ด้านวัสดุประกอบหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอน และด้านนิเทศภายใน

จากการศึกษาวิจัยยังพบอีกว่า การดำเนินงานวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ช่วงชั้นที่ 1 – 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 สถานศึกษาขนาดเล็ก มีการดำเนินงานวิชาการในสถานศึกษาด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ และด้านการนิเทศการศึกษา มีการดำเนินงานอยู่ในระดับมากที่สุด จากผลการศึกษาวิจัยข้างต้น อธิบายได้ว่า การที่การดำเนินงานวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ช่วงชั้นที่ 1 – 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 สถานศึกษาขนาดเล็กมีการดำเนินงานวิชาการในสถานศึกษาด้านกระบวนการเรียนรู้มีการดำเนินงานอยู่ในระดับมากที่สุดนั้น อาจจะเป็นเพราะว่า กระทรวงศึกษาธิการ ได้มีนโยบายพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็กให้มีคุณภาพ และสามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ได้รับความสนับสนุนงบประมาณเพิ่มขึ้น ครูได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง สนับสนุนสื่อ และเทคโนโลยีที่ทันสมัย จึงทำให้ปรากฏผลการศึกษาวิจัยดังกล่าวได้ ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาวิจัยของ วิไลพันธ์ นวลสิงห์ (2545 : บทคัดย่อ)

ได้ศึกษาเรื่อง การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูผู้สอน สังกัด
สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสกลนคร พบว่า

1. การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครู
ผู้สอน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสกลนคร ตามกระบวนการเรียนรู้ 5 ลักษณะ
พบว่า

1.1 กิจกรรมที่จัดตามการเรียนรู้อย่างมีความสุขครูผู้สอน
ใช้กิจกรรมการทำรายงานกลุ่ม หรือรายงานบุคคล มอบหมายงานให้ปฏิบัติตามความสนใจ
และความถนัดโดยใช้กิจกรรมเพลงให้ผู้เรียนได้ทำงานร่วมกัน มีส่วนร่วมในการวางแผน
การเรียนการปฏิบัติงานครูต้นแบบใช้กิจกรรม และรูปแบบในเรื่องเดียวกันมากกว่าครูผู้สอน
ทั่วไป

1.2 กิจกรรมที่จัดการเรียนรู้ร่วมกับบุคคลอื่นครูผู้สอนใช้
กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ เชิญวิทยากรมาให้ความรู้มีการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ครูต้นแบบ
จัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมและวินัย 12 ยุทธวิธีเพื่อฝึกให้ผู้เรียนช่วยเหลือ
ซึ่งกันและกัน

1.3 กิจกรรมที่จัดตามการเรียนรู้จากการคิด และปฏิบัติจริงครู
ผู้สอนใช้กิจกรรมกลุ่มให้ผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองจากแหล่งความรู้ต่างๆ พร้อมทั้งใช้
กิจกรรมการปฏิบัติตามใบงานในวิชาปฏิบัติ ครูต้นแบบจะใช้กิจกรรม โครงการ การสัมภาษณ์
ผู้รู้ การส่งเสริมการอ่าน การแก้ปัญหา และการทดลองมากกว่าครูผู้สอนทั่วไป

1.4 กิจกรรมที่จัดตามการเรียนรู้ของตนเอง ครูผู้สอนให้ผู้เรียน
ใช้วิธีสัมภาษณ์จากผู้รู้ การเล่นเกมต่างๆเพื่อฝึกการคิด การแก้ปัญหา และการพัฒนาสมอง
แบ่งกลุ่มศึกษาหาความรู้ตามความสนใจ ความสามารถและความถนัด ใช้การวัดผลและ
ประเมินผลจากแฟ้มสะสมงาน ครูต้นแบบใช้กิจกรรมส่งเสริมการอ่าน การเขียน
การถาม – ตอบ ฝึกให้ผู้เรียนได้ฟังและสังเกตจากสิ่งรอบตัว และใช้กิจกรรมบูรณาการ

1.5 กิจกรรมที่จัดตามการเรียนรู้แบบองค์รวม ครูผู้สอน
ใช้กิจกรรมการเรียนนอกสถานที่ การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง การบูรณาการวิชาต่างๆ เข้ากับ
โครงการหรือโครงการใช้กิจกรรมสวนมนต์ไหว้พระในวันสุคติปาตาลี หรือวันสำคัญทางศาสนา
เพื่ออบรมให้ผู้เรียนเป็นคนดี ยกย่อง ชมเชยเรื่องคุณงามความดี และบุคคลตัวอย่างหรือคนดี
ประจำวัน เพื่อเป็นแบบอย่าง ครูต้นแบบใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น และสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรม
ในทุกกลุ่มวิชา

2. ปัจจัยที่สนับสนุนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสกลนคร เรียงตามลำดับ คือ ความพร้อมของครูผู้สอน ความพร้อมของผู้เรียน และการสนับสนุนจากผู้บริหารโรงเรียน ส่วนปัจจัยที่สำคัญที่สุด ได้แก่ ความพร้อมของครูผู้สอน ความพร้อมของผู้เรียน ความร่วมมือจากผู้ปกครอง และผู้บริหารโรงเรียน ครูต้นแบบมีความคิดเห็นว่า ความพร้อมของครูผู้สอนสำคัญที่สุด

3. ปัญหาและอุปสรรคในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสกลนคร พบว่า ขาดตำรา สื่อ วัสดุอุปกรณ์ ผู้เรียนและครูผู้สอนไม่มีความพร้อม ข้อเสนอแนะ และวิธีการแก้ปัญหา คือ การสนับสนุนงบประมาณส่งเสริมให้ครูผู้สอน ได้ศึกษาค้นคว้า และอบรมฝึกทักษะเพิ่มเติมพร้อมทั้งจัดซื้อหาสื่อ เทคโนโลยี ตำรา คู่มือวัสดุอุปกรณ์ในการจัดกิจกรรมให้เพียงพอ ครูต้นแบบ ว่าควรขอความร่วมมือสนับสนุนการจัดการจากผู้ปกครอง และชุมชนในการจัดกิจกรรมอีกแรง และสอดคล้องกับผลการศึกษาวิจัยของ สำเร็จ ไชยช่วย (2543 : 82) ได้ประเมินโครงการ จัดประสบการณ์การเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสามัญศึกษา จังหวัดยโสธร ปี 2543 พบว่า ครูจะต้องจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยให้ผู้เรียนเรียนรู้ด้วยความสุข มีมาตรฐานสูงเป็นที่พอใจของสังคมโดยที่ครูเก่ง ครูดี มีมาตรฐาน คอยชี้แนะ ฉะนั้นการที่จะทำให้ผู้เรียนมีคุณภาพและได้มาตรฐานสูงในระดับสากลจะต้องเริ่มที่โรงเรียนที่ห้องเรียนมุ่งเน้นที่ตัวผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง คือมีความคิดริเริ่มมีความคิดสร้างสรรค์ มีคุณธรรม จริยธรรม สามารถพึ่งตนเองและร่วมมือกับผู้อื่นอย่างสร้างสรรค์ นอกจากนี้ การดำเนินงานวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ช่วงชั้นที่ 1 – 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 สถานศึกษาขนาดเล็กมีการดำเนินงานวิชาการในสถานศึกษาด้านการนิเทศก็มีการดำเนินงานอยู่ในระดับมากที่สุดอีกด้วยนั้น อาจจะเป็นเพราะว่าสถานศึกษาขนาดเล็กครูมีจำนวนน้อยทำให้ การนิเทศติดตามประเมินผลเป็นไปโดยสะดวกและมีคุณภาพ ประกอบกับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 ออกติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงานตามนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการอย่างต่อเนื่อง จึงเป็นเหตุผลที่ทำให้ปรากฏผลการศึกษาวิจัยดังกล่าวได้ ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาวิจัยของ ทองสุข ชาภักดี (2545 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง การนิเทศการสอนแบบมีส่วนร่วม โรงเรียนบ้านนาเวียง สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดยโสธร : วิจัยเชิงปฏิบัติการ ผลการศึกษา พบว่า หลังจากที่ได้ดำเนินการนิเทศการสอนแบบมีส่วนร่วมตามขั้นตอนของการวิจัยเชิงปฏิบัติการ ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง 3 ด้านคือ

1. พฤติกรรมการสอนของครู ครูที่เข้าร่วมการศึกษาค้นคว้าสามารถวิเคราะห์หลักสูตรและเขียนแผนการสอนได้ มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการสอน สามารถออกแบบแผนการสอนให้สอดคล้องกับศักยภาพของผู้เรียนส่งเสริมให้ผู้เรียนกล้าคิด กล้าแสดงออก และมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอน และจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับ ธรรมชาติเชิงวิชานั้นๆ โดยการนำเทคนิคการสอนที่หลากหลาย เช่น วิธีการสอนแบบ โครงงานวิธีการสอนแบบบทบาทสมมติ วิธีการสอนแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือ และวิธีการสอนแบบทัศนศึกษานอกสถานที่ซึ่งเป็นการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

2. ด้านพฤติกรรมการเรียนการสอนของนักเรียน นักเรียนมีความสนุกสนานกับผู้เรียน กล้าแสดงความคิดเห็น อภิปรายซักถามวิจารณ์ผลงานของกลุ่ม นักเรียนมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อครูและเพื่อนร่วมงานมีการทำงานเป็นกลุ่มช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และมีผล การเรียนดี

3. ด้านกระบวนการนิเทศการสอนภายใน โรงเรียนได้เอาระบบนิเทศการสอนแบบมีส่วนร่วมมาใช้ในกระบวนการบริหาร และการจัดการเรียนการสอนของครูตามปกติในโรงเรียน โดยเน้นผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย ได้แก่ ผู้นิเทศ ผู้รับการนิเทศ ครูและนักเรียน โดยทุกคนมีส่วนร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมตรวจสอบ และปรับปรุงแก้ไข บุคลากรมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันส่งผลให้โรงเรียนมีระบบการนิเทศภายในที่ชัดเจนมีประสิทธิภาพ ครูมีทัศนคติที่ดีต่อการนิเทศ บุคลากรทำงานร่วมกันอย่างมีความสุขเป็นกัลยาณมิตรต่อกัน และเกิดการปรับเปลี่ยนวัฒนธรรม นอกจากนั้นยังสอดคล้องกับผลการศึกษาวิจัยของ ทวีศักดิ์ ไชยมาโย (2534 : 149-150) ได้ศึกษาเรื่อง ความรู้ความเข้าใจความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) และความต้องการทางด้านการนิเทศการศึกษาของครูผู้สอนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 2 สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครพนม ผลการศึกษาพบว่า ครูมีความต้องการการนิเทศโดยส่วนรวมอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน โดยมีความต้องการในด้านต่างๆ เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยตามลำดับ ดังนี้ ด้านเอกสารหลักสูตร และสื่อการเรียนการสอน การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เทคนิคการนำทักษะกระบวนการต่างๆ มาใช้ในการสอน และสาระสำคัญที่เปลี่ยนแปลงของหลักสูตร

2. สภาพการดำเนินงานวิชาการในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน ช่วงชั้นที่ 1 – 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 ที่ดำเนินงานในสถานศึกษาที่มีขนาดต่างกัน รวมทุกด้าน ไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า แต่ละด้านมีการดำเนินงานวิชาการในสถานศึกษา ไม่แตกต่างกัน เช่นเดียวกัน ยกเว้น ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา และด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้มีการดำเนินงานในสถานศึกษาขนาดเล็กมากกว่าสถานศึกษา

ขนาดกลาง ด้านการนิเทศการศึกษา พบว่ามีการดำเนินงานในสถานศึกษาขนาดเล็กมากกว่าสถานศึกษาขนาดกลาง และขนาดใหญ่ ด้านการแนะแนวการศึกษา พบว่า มีการดำเนินงานในสถานศึกษาขนาดเล็กมากกว่าสถานศึกษาขนาดกลาง ส่วนการดำเนินงานวิชาการในสถานศึกษาขนาดกลาง และขนาดใหญ่ พบว่ามีการดำเนินงานไม่แตกต่างกัน

จากผลการศึกษาวิจัยข้างต้นอธิบายได้ว่า การที่สภาพการดำเนินงานวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ช่วงชั้นที่ 1 – 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มหาสารคาม เขต 1 ที่ดำเนินงานในสถานศึกษาที่มีขนาดต่างกัน รวมทุกด้าน ไม่แตกต่างกันนั้น อาจจะเป็นเพราะว่า ปัจจุบันมีรูปแบบการบริหารสถานศึกษาที่เหมือนกันตามนโยบายและปัจจุบันที่ได้รับความสนใจในวงการบริหารสถานศึกษามากในปัจจุบัน โดย วีระ รุญเจริญ (2547 :77) กล่าวไว้คือ การบริหารโรงเรียนเป็นฐาน เพราะเป็นรูปแบบที่น่าจะสอดคล้องกับแนวทางการบริหารตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาก โดยมีหลักการปฏิบัติที่สำคัญ ของการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ประการแรกคือ กระจายอำนาจการบริหารจัดการไปยังสถานศึกษาหรือโรงเรียนโดยตรง ประการที่สอง ให้โรงเรียนมีอำนาจและต้องรับผิดชอบการบริหารจัดการแบบเบ็ดเสร็จ และประการที่สาม เป็นการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียซึ่งรูปแบบการมีส่วนร่วมที่นิยมใช้กันมากคือ การบริหาร โดยคณะกรรมการโรงเรียน โดยร่วมกันบริหารให้สอดคล้องกับ ความต้องการของผู้เรียน และตอบสนองความต้องการของผู้ปกครอง และชุมชนให้มากที่สุด อีกทั้ง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มหาสารคาม เขต 1 (2547 : คำนำ) ได้จัดทำแผนกลยุทธ์สู่การปฏิบัติในสังกัดให้เป็นกรอบแนวทางในการดำเนินงานที่ชัดเจน และเป็นทิศทางเดียวกันจึง ได้จัดทำกลยุทธ์ที่เชื่อมโยง และสอดคล้องกับกรอบยุทธศาสตร์ของกระทรวงศึกษาธิการ และกลยุทธ์ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตลอดทั้งเพื่อให้เป็นแนวทางให้สถานศึกษาได้นำไปสู่การปฏิบัติให้มากขึ้น จากข้อมูลการดำเนินงาน ดังกล่าวจึงเป็นเหตุผลที่ทำให้การดำเนินงานวิชาการในสถานศึกษา ช่วงชั้นที่ 1 – 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 ที่ดำเนินงานในสถานศึกษาที่มีขนาดต่างกันรวมทุกด้าน ไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาวิจัยของ ประสิทธิ์ จิตวัฒนกุล (2544 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการปฏิบัติงานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเมือง จังหวัดนครพนม ผลการศึกษาค้นคว้าพบว่าข้าราชการครูในโรงเรียนขนาดต่างกันเห็นว่า โรงเรียนประถมศึกษา มีการปฏิบัติงานวิชาการ โดยรวม และรายด้าน 6 ด้าน ไม่แตกต่างกัน

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา และ ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้มีการดำเนินงานในสถานศึกษาขนาดเล็กมากกว่าสถานศึกษา

ขนาดกลางนั้น อาจจะเป็นเพราะว่า กระทรวงศึกษาธิการมีนโยบายพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็ก ให้มีคุณภาพ โดยการสนับสนุนงบประมาณมากขึ้น ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา กระทรวงศึกษาธิการมีนโยบายจัดทำหลักสูตรแกนกลางให้สถานศึกษาขนาดเล็ก ได้คัดเลือก แต่ละหน่วยการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ของสถานศึกษา ความต้องการของผู้ปกครอง ชุมชนและท้องถิ่น จึงเป็นเหตุผลให้ปรากฏผลการศึกษาวิจัยดังกล่าวได้ ซึ่งสอดคล้องกับผลการ ศึกษาวิจัยของ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2548 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง การใช้หลักสูตร การศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามทัศนะของครูผู้สอน ผลการศึกษาวิจัยพบว่า การใช้ หลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนส่วนใหญ่สร้างหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานขึ้นเอง โดยใช้ หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นกรอบในการจัดทำ (ร้อยละ 74.8) บริหารโรงเรียนแบบมี ส่วนร่วมโดยครู นักเรียน ผู้ปกครองและชุมชนมีการนิเทศ ติดตามและประเมินผลการใช้หลัก สูตร (ร้อยละ 90) โดยมีโครงการนิเทศและแผนปฏิบัติการปฏิบัติงานนิเทศ ให้คำปรึกษาแนะนำการจัดทำ แผนจัดการเรียนรู้ และประชุมชี้แจง และติดตามจากรายงานผลของครูผู้สอนเป็นระยะ อีกทั้ง ผลการศึกษาวิจัยยังพบอีกว่า จุดเด่น จุดด้อย ของหลักสูตรสถานศึกษาที่ใช้อยู่ มีดังนี้ จุดเด่น ได้แก่ สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน และนักเรียน มีโครงสร้างที่เหมาะสมกับวัย ระดับชั้นและกลุ่มของนักเรียน และการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย จุดด้อย ได้แก่ ความแตกต่าง ของหลักสูตรสถานศึกษาทำให้ผลต่อนักเรียน เช่น การสอบเรียนต่อ การประเมินระดับชาติ เป็นต้น เนื้อหามีมาก ซ้ำซ้อนและกว้างเกินไปและการจัดเวลาเรียนยังไม่เหมาะสมกับเนื้อหา สำหรับด้านกระบวนการเรียนรู้ ที่มีการดำเนินงานในสถานศึกษาขนาดเล็ก มากกว่าสถานศึกษา ขนาดกลางนั้น อาจจะเป็นเพราะว่า กระทรวงศึกษาธิการ มีนโยบายให้พัฒนาครูให้มีความรู้ ความสามารถ และสามารถจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสนับสนุนสื่อ และ เทคโนโลยีที่ทันสมัย จากเหตุผลดังกล่าวจึงเป็นเหตุผลที่ทำให้ด้านการพัฒนากระบวนการเรียน รู้มีการดำเนินงานในสถานศึกษาขนาดเล็กมากกว่าสถานศึกษาขนาดกลาง ซึ่งสอดคล้องกับ ผลการศึกษาวิจัยของ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2548 : 18) ได้กำหนดไว้ ว่า การพัฒนาศักยภาพครูถือว่าเป็นหน้าที่ของสถานศึกษาที่จะพัฒนาให้เป็นครูมืออาชีพ โดย ศึกษาวิเคราะห์ระบบต่างๆ ของสถานศึกษาว่ามี จุดอ่อน จุดแข็งอย่างไร รวมทั้งระบบการเรียน การสอน การวัดและประเมินผล การวิเคราะห์ครูผู้สอนในด้านความสามารถ ความถนัด ความ สนใจ ตลอดจนเจตคติที่มีต่อการเรียนการสอนเพื่อให้ได้ข้อมูลสำหรับพิจารณาสนับสนุนให้มีการ พัฒนาศักยภาพของครูอย่างต่อเนื่อง การกำหนดให้ครูจัดการเรียนการสอนเป็นกลุ่ม การมี ครูพี่เลี้ยง ครูทำหน้าที่พัฒนาหลักสูตร ครูแนะแนว ทั้งหมดเป็นกระบวนการที่สถานศึกษาต้อง พัฒนาสร้างสรรค์ให้เป็นระบบ โดยมีปัจจัยเกื้อหนุนที่มีประสิทธิภาพ พร้อมด้วยนวัตกรรมที่

หลากหลายผู้เรียนมีระบบการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน โดยมีผู้เรียนเป็นผู้ช่วยครู เพื่อให้กระบวนการเรียนรู้ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับผลการศึกษาวิจัยของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2548 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง การใช้หลักสูตรศึกษาขั้นพื้นฐานตามทัศนะของครูผู้สอน ผลจากการศึกษาวิจัยพบว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ครูผู้สอนมากกว่า ร้อยละ 70 วางแผนจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยวิเคราะห์ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง สาระการเรียนรู้ และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ให้นักเรียนมีส่วนร่วมกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ จัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยกำหนดหัวข้อเรื่อง แล้วเชื่อมโยงกับสาระและกระบวนการเรียนรู้ภายในกลุ่มสาระ การศึกษาวิจัยยังพบอีกว่า สื่อการเรียนการสอน ครูผู้สอนมากกว่าร้อยละ 80 ใช้ใบความรู้ที่สอดคล้องกับเรื่องที่เรียน และสื่อที่ครูหรือโรงเรียนจัดขึ้นเอง สำหรับการให้แหล่งการเรียนรู้เพื่อการเรียนการสอน ครูผู้สอนมากกว่าร้อยละ 50 ใช้แหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียน ได้แก่ ห้องสมุดหรือมุมหนังสือ (ร้อยละ 93.3) และห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์หรือห้อง IT สำหรับการค้นคว้า (ร้อยละ 50.5) แหล่งการเรียนรู้ ภายนอกโรงเรียน ได้แก่ ชุมชนหรือท้องถิ่น (ร้อยละ 61.5) วัด (ร้อยละ 55.6) และภูมิปัญญา (ร้อยละ 53.5)

ทั้งนี้ สำหรับด้านการนิเทศการศึกษา พบว่า มีการดำเนินงานในสถานศึกษาขนาดเล็ก มากกว่าสถานศึกษาขนาดกลาง และขนาดใหญ่ นั้น อาจจะเป็นเพราะว่า การพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็กให้มีคุณภาพเป็นนโยบายหลักของกระทรวงศึกษาธิการ จึงเป็นเหตุผลที่ทำให้ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 จึงเข้มงวดโครงการนิเทศติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงาน โรงเรียนขนาดเล็กอย่างจริงจัง และต่อเนื่อง จึงทำให้ปรากฏผลการศึกษาวิจัยดังกล่าวได้ ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาวิจัยของ รินทิพย์ วารี (2542 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง ปัญหาการปฏิบัติงานวิชาการและความต้องการนิเทศการปฏิบัติงานวิชาการของครูวิชาการ โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครพนม พบว่า ครูวิชาการใน โรงเรียนขนาดต่างกันมีปัญหาการปฏิบัติงานวิชาการ โดยรวม และเป็นรายด้าน 7 ด้าน ไม่แตกต่างกันแต่มีความต้องการการนิเทศการปฏิบัติงานวิชาการ โดยรวม และเป็นรายด้าน 3 ด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยครูวิชาการในโรงเรียนขนาดกลางมีความต้องการ โดยรวม ด้านการวัดผลและประเมินผล และด้านหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ มากกว่า ครูวิชาการในโรงเรียนขนาดใหญ่ และมีความต้องการด้านนิเทศ มากกว่าครูวิชาการใน โรงเรียนขนาดเล็ก

และสำหรับด้านการแนะแนวการศึกษา พบว่า มีการดำเนินงานในสถานศึกษาขนาดเล็ก มากกว่าสถานศึกษาขนาดกลางนั้น อาจจะเป็นเพราะว่า สถานศึกษาขนาดเล็กมีจำนวน นักเรียนน้อย จึงทำให้ปัญหาการแนะแนวน้อยลงไปด้วย จึงทำให้ปรากฏผล

การศึกษาวิจัยดังกล่าวได้ ซึ่งเพราะปัจจุบัน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีนโยบายให้ดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนซึ่งเป็นอีกกระบวนการหนึ่งที่เข้ามาช่วยกิจกรรมแนะแนวการศึกษา กล่าวคือ มีขั้นตอน วิธีการที่ชัดเจน มีเครื่องมือที่มาตรฐาน และที่สำคัญมีหลักฐานการทำงานที่ตรวจสอบได้ โดยมีครูประจำชั้น หรือครูที่ปรึกษาเป็นบุคลากรหลักในการดำเนินงาน โดยมีวัตถุประสงค์สำคัญ ประการแรกคือ เพื่อให้โรงเรียนมีระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยมีกระบวนการ วิธีการ และเครื่องมือที่มีคุณภาพ และมีมาตรฐานสามารถตรวจสอบได้ ประการที่สอง เพื่อส่งเสริมให้ครูประจำชั้นหรือครูที่ปรึกษา บุคลากรในโรงเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน หน่วยงาน และองค์กรภายนอกมีส่วนร่วมในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ประการสุดท้าย เพื่อให้ให้นักเรียนได้รับการดูแล ช่วยเหลือและส่งเสริมพัฒนาศักยภาพเป็นคนที่สมบูรณ์ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2547 : 5) และสอดคล้องกับผลการศึกษาวิจัยของ เกสร สัมภมิตร (2536 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง ศึกษาและเปรียบเทียบสภาพและปัญหาการจัดบริการแนะแนวของครูแนะแนวในโรงเรียนเทศบาล เขตการศึกษา 12 โดยจำแนกตามวุฒิทางการแนะแนว ประสบการณ์ทางการแนะแนว และขนาดของโรงเรียน ผลการวิจัยพบว่า สภาพการจัดบริการแนะแนวทั้ง 5 บริการ ในโรงเรียนเทศบาล เขตการศึกษา 12 มีการจัดบริการแนะแนวทั้ง 5 บริการเรียงตามลำดับมากไปหาน้อย ดังนี้ บริการจัดวางตัวบุคคลบริการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับตัวนักเรียน บริการติดตามผล บริการให้คำปรึกษาและบริการสนเทศ เปรียบเทียบปัญหาการจัดบริการแนะแนวทั้ง 5 บริการ พบว่า ครูแนะแนวที่มีวุฒิทางการแนะแนวประสบปัญหาในการจัดบริการแนะแนวน้อยกว่าครูแนะแนวที่ไม่มีวุฒิทางการแนะแนวครูแนะแนวที่มีประสบการณ์ของการแนะแนวต่ำกว่า 4 ปี ประสบปัญหาในการจัดบริการแนะแนวน้อยกว่าครูแนะแนวที่มีประสบการณ์ทางการแนะแนวตั้งแต่ 4 ปีขึ้นไป ครูแนะแนวที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดใหญ่ ประสบปัญหาในการจัดบริการแนะแนวมากกว่า ครูแนะแนวที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดกลาง ครูแนะแนวที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดใหญ่ประสบปัญหาในการจัดบริการแนะแนวมากกว่า ครูแนะแนวที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดเล็ก ครูแนะแนวที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดกลางประสบปัญหาในการจัดบริการแนะแนวมากกว่า ครูแนะแนวที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดเล็ก

การศึกษาวิจัยยังพบอีกว่า การดำเนินงานวิชาการในสถานศึกษาขนาดกลางและขนาดใหญ่มีการดำเนินงานไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้ อาจจะเป็นเพราะว่า สถานศึกษาทุกแห่งได้รับการจัดสรรงบประมาณทั่วถึงเท่าเทียมกัน โดยใช้หลักเกณฑ์ ข้อมูลนักเรียนเป็นเกณฑ์มาตรฐานคำนวณ อีกทั้ง การบริหารจัดการสถานศึกษามีกรอบการดำเนินงานอยู่ภายใต้

โครงสร้างระเบียบ กฎหมาย แนวปฏิบัติเดียวกัน จึงทำให้ปรากฏผลการศึกษาวิจัยดังกล่าวได้ ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาวิจัยของ สุรชาติ นนทะแสน (2542 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง ปัญหาการปฏิบัติงานวิชาการ โรงเรียนประถมศึกษา โครงการขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัด สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครพนม ผลการศึกษาวิจัยพบว่า โรงเรียนขนาดกลาง และขนาดใหญ่เปรียบเทียบกับระดับปัญหาการปฏิบัติงานวิชาการโดยรวม และเป็นรายด้าน พบว่า ผู้บริหารกับครูวิชาการในโรงเรียนขนาดกลาง และขนาดใหญ่มีระดับปัญหา ไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำไปใช้

1.1 สภาพการดำเนินงานวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ช่วงชั้นที่ 1 – 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 รวมทุกด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ก็อยู่ในระดับมาก เช่นเดียวกัน เมื่อพิจารณาเรียงลำดับการดำเนินงานวิชาการในสถานศึกษาที่มีการดำเนินงานน้อยที่สุด 3 ลำดับ ดังนี้คือ ด้านการประสานความร่วมมือ ในการพัฒนาวิชาการสถานศึกษาและองค์กรอื่น ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ และด้านการส่งเสริม และสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงานและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา ดังนั้น ผู้อำนวยการสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 จะต้องให้ความสำคัญเรื่อง การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการสถานศึกษา และองค์กรอื่น จะต้องเร่งประสานความร่วมมือกับทุกภาคส่วนเพื่อพัฒนาวิชาการร่วมกับ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้มากขึ้น รวมไปถึงการพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ทั้งภายใน และภายนอก สถานศึกษาให้มากขึ้น และจะต้องส่งเสริม และสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงานและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา โดยการประชาสัมพันธ์จัดทำแผ่นพับเผยแพร่ ความรู้ทางวิชาการแก่ผู้ปกครอง และผู้สนใจ

1.2 สภาพการดำเนินงานวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ช่วงชั้นที่ 1 – 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 สถานศึกษาขนาดเล็ก รวมทุกด้านอยู่ใน ระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าก็อยู่ในระดับมาก เช่นเดียวกัน ยกเว้นด้านการพัฒนา กระบวนการเรียนรู้ และด้านการนิเทศการศึกษา มีการดำเนินงานอยู่ในระดับมากที่สุด 3 ลำดับ ดังนี้คือ ด้านการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการสถานศึกษาและองค์กรอื่น ด้านการพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ และด้านการส่งเสริมและสนับสนุนวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว

องค์กร หน่วยงานและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา ดังนั้น ผู้อำนวยการสถานศึกษาโรงเรียนขนาดเล็กต้องเร่งประสานความร่วมมือการพัฒนาวิชาการกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้มากขึ้น รวมไปถึงการพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ในโรงเรียน เช่น ห้องสมุด ห้องวิทยาศาสตร์ ห้องปฏิบัติการทางภาษา ห้องคอมพิวเตอร์ ฯลฯ รวมทั้งการส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัวยุวมชนต่างๆด้วยเพื่อจะเป็นประโยชน์ต่อการจัดการศึกษาโดยรวมของสถานศึกษาต่อไป

1.3 สภาพการดำเนินงานวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ช่วงชั้นที่ 1 – 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 สถานศึกษานขนาดกลาง รวมทุกด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านก็อยู่ในระดับมาก เช่นเดียวกัน เมื่อพิจารณาเรียงลำดับการดำเนินงานวิชาการในสถานศึกษาที่มีการดำเนินงานน้อยที่สุด 3 ลำดับ ดังนี้คือ ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา และด้านการพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ ดังนั้น ผู้อำนวยการสถานศึกษาโรงเรียนขนาดกลางจะต้องให้ความสำคัญในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาให้มาก ทั้งนี้ให้มีการปรับปรุงแก้ไขพัฒนาให้เหมาะสมกับความเจริญ และการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและเศรษฐกิจในปัจจุบัน รวมไปถึงการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ให้เหมาะสมกับธรรมชาติของแต่ละรายวิชา ตลอดจนทั้งพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ให้หลากหลายทั้งภายนอกและภายในสถานศึกษาให้มากยิ่งขึ้น

1.4 สภาพการดำเนินงานวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ช่วงชั้นที่ 1 – 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 สถานศึกษานขนาดใหญ่ รวมทุกด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านก็อยู่ในระดับมาก เช่นเดียวกัน เมื่อพิจารณาเรียงลำดับการดำเนินงานวิชาการในสถานศึกษาที่มีการดำเนินงานน้อยที่สุด 3 ลำดับ ดังนี้คือ ด้านการนิเทศการศึกษา ด้านการประสานความร่วมมือในการพัฒนางานวิชาการสถานศึกษาและองค์กรอื่น และด้านการส่งเสริม และสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัวยุวมชน องค์กร หน่วยงานและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา ดังนั้น ผู้อำนวยการสถานศึกษาโรงเรียนขนาดใหญ่จะต้องตระหนักและให้ความสำคัญเรื่องการนิเทศการศึกษาให้มากขึ้น โดยอาจมอบหมายให้รองผู้อำนวยการสถานศึกษาฝ่ายวิชาการ ปฏิบัติหน้าที่นี้แทน นอกนั้นยังรวมไปถึงการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องให้มากขึ้น เพื่อเป็นการระดมสรรพกำลังในการประสานความร่วมมือในการพัฒนางานด้านต่างๆ ต่อ ไป อีกทั้งส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัวยุวมชนให้มากกว่าที่เป็นอยู่ เพื่อเป็นการสร้างความเข้มแข็งให้แก่ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องให้มาก ในอันที่จะช่วยเสริมให้การพัฒนานักเรียนได้อย่างเต็มศักยภาพมากยิ่งขึ้น

1.5 สภาพการดำเนินงานวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ช่วงชั้นที่ 1 – 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 ที่ดำเนินงานในสถานศึกษาที่มีขนาดต่างกันรวมทุกด้านไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า แต่ละด้านมีการดำเนินงานวิชาการในสถานศึกษาไม่แตกต่างกัน เช่นเดียวกัน ยกเว้น ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา และด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ มีการดำเนินงานในสถานศึกษาขนาดเล็ก มากกว่าสถานศึกษาขนาดกลาง ดังนั้น ผู้อำนวยการสถานศึกษาโรงเรียน ขนาดกลาง จะต้องให้ความสำคัญด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา และการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ให้มากขึ้น ควรจัดส่งบุคลากรเข้ารับการอบรม หรือศึกษาดูงานเพื่อพัฒนางาน ดังกล่าว นอกจากนี้ยังพบว่า ด้านการนิเทศการศึกษา มีการดำเนินงานในสถานศึกษาขนาดเล็กมากกว่าสถานศึกษาขนาดกลาง และขนาดใหญ่ ดังนั้น ผู้อำนวยการสถานศึกษาขนาดกลางและขนาดใหญ่ จำเป็นต้องวางแผนพัฒนา จัดระบบการนิเทศการศึกษาให้มีความชัดเจนและเหมาะสมให้มากกว่าที่เป็นอยู่ อีกทั้งยังพบว่า ด้านการแนะแนวการศึกษา มีการดำเนินงานในสถานศึกษาขนาดเล็ก มากกว่าสถานศึกษาขนาดกลางนั้น ผู้อำนวยการสถานศึกษาขนาดกลางจะต้องให้ความสำคัญด้านการแนะแนวมากขึ้น ตลอดจนพัฒนาระบบงานแนะแนวให้จริงจังและต่อเนื่อง

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการศึกษาวิจัยต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพเพื่อศึกษาการดำเนินงาน ปัญหา สาเหตุ และการแก้ไขปัญหาการดำเนินงานวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่ได้รับรางวัลดีเด่นด้านวิชาการเพื่อเป็นข้อสนเทศในการพัฒนางานวิชาการของสถานศึกษา

2.2 ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับความต้องการ และแนวทางพัฒนางานวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อให้ได้ทราบความต้องการและได้รูปแบบแนวทางการพัฒนางานวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงและเกิดประโยชน์สูงสุดในการดำเนินงานวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน